

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Haandbog i Verdens-Historien. Anden Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 2. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1836_518A_2-txt-shoot-idm685.pdf (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Om nu denne Tanke blot er en *Grille* af Menneske-Aanden, eller en velgrundet *Formodning*, den har om sin Natur og Bestemmelse, det er vistnok et stort Spørgsmaal, men ogsaa meget for stort til at Enkelt-Manden *paa fri Haand* kan afgjøre det; thi da det angaaer *Menneske-Naturen* i *det Hele*, saa angaaer det den aabenbar kun i det Enkelte, *forsaavidt* det Enkelte tager Deel i det Hele, og det var dog vel intet Under, om Menneske-Naturen, ved Brug af *alle* sine *Kræfter* gennem *Aartusinder*, kom i det Hele langt videre, end den, med saare zindskrænkede Kræfter gennem mindre end et Aarhundrede, kommer i det Enkelte hos En af os. Om den store Tanke holder Stik, er altsaa ingenlunde et privat Spørgsmaal for Hver især, men et almindeligt for hele Menneske-Slægten, som kun *Universal-Historien* kan gyldig besvare. Det Eneste Enkelt-Manden, blot ved Kundskab til Menneske-Naturen i sig selv og sin nærmeste Omgivelse, fornuftigviis kan sige herom, er, at da Menneske-Naturen i det Hele kun er virksom gennem lutter *Enkelte*, saa maa dens Virksomhed, hvorvidt den saa end gaaer, dog altid *ligne* Menneske-Livet i det Enkelte og speile sig deri. Dette er imidlertid en langt større Oplysning end det ved første Øiekast synes, thi vi behøve nu ikke at kiende Stort til Menneske-Livet i forrige Tider, for strax at kunne skiønne, at der virkelig fra Slægt til Slægt finder en Forandring Sted, der ligner den, vi spore hos os selv og alle Enkelt-Mænd mellem Vuggen og Graven. Dette maa nemlig blive klarere, jo længere Tiden rykker frem, og det er derfor ikke noget Nyt at sammenligne Tids-Aldrene i Verdens-Historien med Omskiftelserne i Enkelt-Mandens Liv: de ældste Tider nemlig med vor *Barndom* og *Ungdom*, Middel-Alderen med vore *Manddoms-Aar*, og den nyere Tid med *Alderdommen*, kun er Sammenligningen sædvanlig betragtet som et blot poetisk Spil, der ei kunde gjøre mindste Krav paa videnskabelig Gyldighed. Da vi imidlertid Alle ere enige om, at *Oplysningen* i de sidste Tider kiendelig er steget, saa vi i mange Henseender er *klogere* end vore Fædre, saa indseer Man let, at enten maa Menneske-Naturen i det Hele have udviklet sig i *samme* Orden, som i det Enkelte, eller den maatte have udviklet sig i en Anden, da det er klart, at stille, som Dyr-Naturen, har den ikke staaet, hvor den ene Slægt blev klogere end den Anden. Kan derfor Menneske-Naturen, som kun er virksom gennem lutter Enkelte, 4umuelig udvikle sig efter andre Love, end den i alle de Enkelte følger, saa kan vi forud være visse paa, saa langt tilbage som Menneske-Historien gaaer, at spore en aandelig Udvikling af vor Natur i det Store, der paa det Nøieste svarer til den, vi i det Smaa kan erfare hos os selv.